

Bergen, 30. november 2020

Innspill til regjeringens handlingsplan om bærekraftmålene for Norge

Vi takker for muligheten til å gi innspill til Regjeringens handlingsplan for bærekraftmålene for Norge.

VIS er et innovasjonsselskap som eies av Universitetet i Bergen, Helse Bergen, Havforskningsinstituttet, Siva, Høgskulen på Vestlandet og NHH Norges Handelshøyskole. VIS er opprettet som et teknologioverføringskontor (TTO) for våre eiere, og bidrar også med inkubasjon og akslerasjonsprogrammet for oppstartsbedrifter. VIS er medlem av Foreningen for innovasjonsselskaper, FIN, som representerer de ni veletablerte teknologioverføringskontorene (TTO-ene) i Norge. VIS støtter opp om FIN sin høringsuttalelse og vårt innspill må sees på som et tillegg til dette rundt spørsmålet om «Tiltak».

Bærekraftmålene og de store samfunnsutfordringene må adresseres med innovasjon og nye former for samarbeid. Spesielt behovet for nye samarbeidsformer er avgjørende. Dagens statlige virkemidler er i stor grad fundamentert på historiske måter å samarbeide på og adresserer i liten grad hele verdikjeder innenfor de ulike sektorene. Videre mener vi at skillet mellom klassisk kommersialisering hvor økonomisk gevinst står helt sentralt og innovasjon i offentlig sektor og innovasjon i tjenesteytende næringer generelt er altfor skarpt. Mye av verdiskapingen skjer også gjennom offentlig sektor og innenfor tjenestebaserte næringer. Næringslivet er invitert til bordet for å bidra til innovasjon i offentlig sektor, men vi trenger også en medfølgende forretningsmodell som gir en gevinstrealisering til den private partneren. Vi har gode grunner til å tro at denne andelen av verdiskapingen vil være økende i fremtiden, bl.a. på grunn av de store globale utfordringene og nye økonomiske delingsmodeller. Dette er prosjekter og prosesser som kan ha svært stor verdi for samfunnet som helhet, men suksessfulle implementeringer vil være avhengig av mange av de samme vurderinger og prinsipper som de mer klassiske kommersialiseringsveiene, bl.a. med å identifisere et marked, et brukergrunnlag samt en robust driftsmodell, og skape sterkere kultur for offentlig-privat samarbeid i utviklingen av nye løsninger. Dette er faktorer som må være avgjørende når Regjeringen nå skal utforme en ny handlingsplan for bærekraftmålene.

For å lykkes må vi jobbe annerledes enn i dag. Den viktigste oppgaven til handlingsplanen bør derfor være å skissere hvordan vi må jobbe, og hvordan vi kan skape retning og kraft i samspillet mellom regjeringen, innovasjonsselskaper, akademia/FoU institutter, industri, finans og det offentlige

(herunder virkemiddelapparatet).

Dagens virkemiddelapparat er i alt for stor grad orientert mot enkeltprosjekter og enkeltaktører. Selv større prosjektvirkemidler som f.eks. Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) og Norwegian Centres for Expertise (NCE) må, i denne sammenhengen, sies å være sektor-orientert og med det relativt «smale» i sin tematiske innretning. Utviklingsprosjektene innenfor og i tilknytning til disse virkemidlene vil da være rettet inn mot mindre deler av verdikjeden. Dette betyr at det er få, eller ingen, aktører som i realiteten tar ansvaret for helheten i en større problemstilling (tilsvarende EU Missions) innenfor en næring eller helheten i samfunnsutfordringer som det offentlige må løse gjennom et partnerskap med private aktører. Vi trenger derfor finansiering for aktører som får ansvar for å fasilitere og strukturere prosesser hvor mange aktører kan samles for å løse en større samfunnsutfordring. Vi trenger «transition arenas» der mange partnere kan inviteres til å skape et felles fremtidsbilde av hva som må til for å løse bærekraftutfordringene som er pekt på av regjeringen.

Vi ønsker å illustrere dette med et eksempel:

FN sitt dokument: The Global Sustainable Development Report 2019

(https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/24797GSDR_report_2019.pdf)

fremhever bl.a. følgende innenfor området Food Systems and Nutrition Patterns, et svært viktig område for fremtidig bærekraft både, globalt, nasjonalt og lokalt (side 27, 33-33 av 252):

- a) Nasjoner må ta ansvar for hele verdikjeden
- b) Det er viktig å samarbeide tett med academia for å få ut nye og innovative løsninger
- c) Universiteter, policymakere og virkemiddelapparatet må skalere opp for å støtte opp under «missionorientert research»
- d) Hver nasjon og region må designe og raskt (!) implementere sine egne virkemidler (pathways) for bærekraft (for å følge SDG målene)

Med utgangspunkt i de mer generelle kommentaren over, vil vi vise til et konkret eksempel. De norske TTO-ene har fått støtte fra Forskningsrådet til følgende tiltak/prosjekt:

«Marin innovasjonsarena - et nasjonalt løft for marine råvarer»

Regjeringen ønsker en femdobling i produksjon fra havnæringen innen 2050. Verdensbanken venter en dobling av den globale akvakulturproduksjonen innen 2030. Da er førtilgang et av de viktigste spørsmålene som må løses. Marin Innovasjonsarena er et kompetanseprosjekt finansiert av Forskningsrådet og skal på bakgrunn av store utfordringer fra ledende industri bidra til implementering av forskningsresultater fra et samlet norsk academia. Dette skjer i regi av de norske teknologioverføringskontorene (TTO). For at innovasjon skal skje over en hel verdikjede kreves det at innovasjonen bygger på bærekraft i alle ledd, og at regulatoriske krav tilpasses utviklingen. I den valgte piloten vil bærekraft bli fulgt gjennom hele verdikjeder, og blir i starten ivarettatt ved å følge løpet til Sustainable Fisheries Partnerships (SFP) ved et såkalt Fishery Improvement Project (FIP). Prosjektet er pågående og resultater og konklusjoner er ikke ferdige, men det som har blitt uttrykt fra sentrale aktører i prosjektet, både fra næringsliv, virkemiddelapparatet og academia, er at det er

ingen som tar ansvar for hele verdikjeden når denne type store utfordringer skal løses og at dette prosjektet virker å svare på denne utfordringen.

Prosjektet vi her beskriver for å illustrere vårt innspill, er i dag operasjonalisert gjennom en pilot som handler om nye marine råvarer. Men, prosjektet har også en generisk og metodisk del som lett kan overføres til andre områder med store utfordringer. Dette kan derfor være en måte å arbeide på som både Regjeringen, forvaltningen og det generelle virkemiddelapparatet bør kunne vurdere som en ny type samarbeidsform for så å iverksette i sine finansieringsordninger for definerte innsatsområder. Vi bidrar selvsagt gjerne med både resultater og erfaringer når arbeidet med Regjeringens handlingsplan for bærekraft skal konkretiseres videre.

Med hilsen

Stine Fiksdal

Fung. adm. direktør VIS

Tel.: 92022737

E-mail: sfi@visinnovasjon.no